

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus III. Utrùm in Visione Beatifica prodicatur Verbum mentis, seu
species expressa?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

ARTICULUS III.

Vtrum in visione beatifica producat^r verbum mentis, seu
species expressa?

S U M M A R I A.

1. Explicatio speciei expressæ & verbi mentis.
2. Tenet se ex parte objecti.
3. Et distinguitur ab ipso actu cognitionis.
4. Non dari in unione speciem expressam probat auctoritas S. Doctoris.
5. Et commoda paritas cum specie impressa.
6. Objectiones ex script. & PP.
7. Sensus script. & PP. eruitur.
8. Quomodo S. Thomas admittat verbum procedens ex omni intellectione?
9. Obicitur natura visionis.
10. Obicitur paritas visionis corporeæ.
11. Obicitur veritas visionis, &
12. Identitas visionis & verbi.
13. Quis sit primarius conceptus representationis?
14. Neque visio corporea est species objecti.
15. Veritas cognitionis non est conformitas per modum imaginis, sed signi.
16. Verbum mentale est signum rei cognita per modum imaginis.
17. Visio beata, an sit dictio?
18. Essentia Divina non est verbum visionis beata.
19. Angelus in sui cognitione producit verbum.
20. Omnis intellectio, præter visionem, est simul dictio.

§. I.

Prænotanda.

1. Notandum primò. Speciem expressam secundum Philosophos esse imaginem & similitudinem objecti ipso actu intelligendi vitaliter expressam. Distinguitur à specie impressa primò: quòd species impressa pertinet ad actum primum, ac proinde sit natura prior, quàm actus cognitionis; species verò expressa pertinet ad actum secundum; illa faciat objectum intelligibile & motivum, illa constituat actum intellectum & terminativum; illa comprincipiet actum visionis, illa terminet. Convenit verò cum specie impressa, quòd non sit similitudo objectiva, in qua tanquam in speculo mediata visione objectum videatur, sed quòd pariter sit similitudo formalis & medium, quo videtur objectum. Hæc species expressa etiam appellatur *verbum mentis*, quia per ipsam mens nostra rem cognita sibi ipsi intus loquitur & manifestat: unde definitur solet: *Signum formale productum ad manifestandum intellectui objectum.*
2. Notandum secundò. Etiam hanc speciem se tenere ex parte objecti, & agere vices ipsius. Ita aperte colligitur ex S. D. I. contra gentes c. 33. ubi verbum mentis appellat, *intentionem rei intellectæ*, & illam distinguens à specie impressa: *hanc, inquit, oportet considerari ut intelligibilis operationis principium: speciem verò expressam, ut terminum intelligibilis operationis, licet utrumque sit rei intellectæ similitudo &c.* & l. 4. c. 11.

esse hujus intentionis intellectæ dicit esse *ipsum intelligi*, & opusc. 14. esse *id in quo res exprimitur*, & hoc esse *intellectum principale*. Unde si species impressa se tenet ex parte objecti, quia per ipsam objectum est intelligibile, & principiat actum cognitionis, potiori jure species expressa se tenebit ex parte objecti, quia ipsa præstat & supplet concursum objecti in terminando, & per ipsam objectum redditur intellectum in actu.

Notandum tertio. Juxta mentem & doctrinam D. Th. hanc speciem expressam, seu verbum mentis esse *aliquid procedens & resultans*, adeoque distinctum ab actu cognitionis: nam in primis citato l. 4. contra gentes dicit: quòd esse ipsius sit intelligi: sed esse cognitionis non est intelligi, opusc. 13. dicit: *formatur intelligendo*, & est *expressum per operationem intellectus* inf. q. 28. a. 1. ad 1. *verbum cordis importat aliquid procedens ab intellectu, ut constitutum per operationem ejus*. Clarissime q. 4. de verit. a. 1. ad 4. *ipsa conceptio* (quam prius vocavit verbum intellectus nostri) *est effectus actus intelligendi: unde etiam quando mens intelligit se ipsam, ejus conceptio non est ipsa mens, sed aliquid expressum à notitia mentis.*

Et ratio est 1. Si ipsa cognitio esset verbum & species expressa, tunc omnis cognitio esset reflexiva super se ipsam: consequens est falsum, ergo. Sequela prob. Intellectus cognoscit objectum quatenus intelligibiliter existens in verbo, sed verbum foret ipsa cognitio; ergo illud cognosceret, quatenus existens in sua cognitione: sed cognitio cognitionis est reflexio: ergo intellectus se semper reflecteret supra se ipsum.

Ratio est 2. Objectum cognitum non minus debet esse intimè præsens & unitum intellectui, pro ut est in actu secundo, quàm prout est cognoscibile in actu primo: sed in actu secundo non est intimè præsens & unitum intellectui; neque per speciem impressam, quæ se tantum tenet ex parte actus primi, habet rationem objecti motivi, & objectum tantummodo facit cognoscibile; neque per ipsam cognitionem, quippe quæ non terminatur ad se ipsam, nisi sit reflexa: ergo debet fieri intrinsecè præsens in ratione termini intellectualis per speciem distinctam & ex actu cognitionis resultantem, quæ verbum & species expressa nuncupatur. His positis sit.

§. II.

Negatur species expressa.

CONCLUSIO. Non datur, nec dari potest species expressa, vel verbum mentis in beatifica visione. Ita sentit communior Thomist. & videtur sentire Angel. D. hæc q. 12. a. 2. in c. universaliter loquens: *ex parte visa rei (quam necesse est*

est aliquo modo uniri videnti) per nullam similitudinem creatam DEI essentiam videri posse. Cùm ergo species expressa esset creata similitudo DEI, tenens se ex parte ipsius essentia visa, prout liquet è testimoniis ejusdem S. D. n. 2. adductis, etiam impossibile erit per ipsam DEUM videri.

¶ Probatur iisdem rationibus, quibus speciem impressam oppugnauimus, huc breuiter accommodatis: Nam primò similitudo intentionalis DEUM ut in se est representans & intellectui conjungens, deberet esse actus purus, infinitus; sed hæc species expressa esset talis imago & similitudo, ergo deberet esse actus purus, quod implicat.

Secundò, DEUS cùm sit suum esse, & suum intelligere, non minùs est per essentiam intelligibilis in actu secundo, quàm in actu primò: ergo tam repugnat ex parte ipsius, ut fiat intelligibilis in actu secundo per speciem creatam expressam, quàm repugnat, ut fiat intelligibilis in actu primo per speciem creatam impressam.

Tertiò, Verbum creatum nihil præstare potest in visione, quod non infinitè perfectiùs præstet ipsamet essentia divina semet intimo illapsu sistendo intra intellectum ejusque actum terminando; ergo verbum creatum in visione est essentialiter superfluum. vide quæ sup. art. contra speciem impressam sunt dicta.

§. III.

Soluentur objectiones.

6. Obijcies primò autoritatem S. Script. 1. Jo. 3. dicentis: Cùm apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est. Ubi causam assimilationis assignat visionem: adeoque ipsamet visio est formalis similitudo DEI.

Secundò, D. Aug. l. 14. de Trin. c. 17. in hac quippe imagine tunc perfecta erit DEI similitudo, quando perfecta erit visio. l. 15. c. 16. tunc quidem, quando videbimus eum, sicuti est, verbum nostrum non erit falsum. & l. 9. in quantum DEUM novimus, similes sumus. ubi vides admitti in visione similitudinem & verbum.

Tertiò, D. Anselm. Monol. c. 31. quamcunque rem mens cupit veraciter cogitare, ejus similitudinem, quantum valet, in ipsa sua cogitatione conatur exprimere; quod quanto veracius facit, tanto rem ipsam verius cogitat, & hoc verbum ejus dicitur; sed subsumitur, nunquam mens cupit veracius cogitare, quàm cùm DEUM videt: ergo tunc maximè cupit similitudinem DEI exprimere.

Quartò, D. Greg. 3. Moral. c. 5. affirmat visionem beatificam esse imaginem, quæ fit in nobis: ita dicens: sublatis orientalibus & occidentalibus verbis; quasi quidam sonus æternæ prædicationis fit ipsa imago internæ visionis.

7. Respondetur ad primum ex S. D. hic a. 2. ad 1. intelligi similitudinem proportionis & analogiam per participationem luminis gloriæ, tum per internam unionem cum Divina essentia, ex qua Beati quodammodò deficiantur.

Ad 2. patet, S. D. in primo loco loqui de imagine nostræ animæ, quæ in beata visione erit DEO perfectè similis per participationem gratiæ

& gloriæ. Ad alterum ejusdem locum Resp. primò, per ly *verbum* intelligi posse ipsam DEI essentiam supplementem munus verbi, quod jure merito verbum nostrum dicitur, quia à nobis intimè & inamissibiliter possessum. si contendas, loqui de verbo creato.

Resp. secundò, Non loqui de verbo objectivo & terminativo, quod nempe fit terminus visionis ex ipsa re sultans (de quo est nostra conclusio) sed de verbo & dictione causali, seu de actu ipsius visionis, quæ quatenus est actus judicativus & quodammodo enuntiativus essentia visæ, sic aliquà ratione verbum vel dicitio dici potest, sicque verbum nostrum, hoc est, visio erit utique maximè vera, quia maximè conformis objecto. Ad ultimum ipsius locum. Resp. Nos in quantum DEUM cognoscimus, esse similes ipsi, vel formaliter in cognitione abstractiva per verbum productum, sed imperfectè DEUM cognitum representans, vel emimentialiter, per ipsius divine essentia cum intellectu unionem.

Ad 3. D. Anselmi. Resp. Illud loqui de naturali & omni illa cognitione, quæ à verbi production per actualissimam ipsius objecti præsentiam non impeditur.

Ad 4. Resp. à S. P. Gregorio visionem vocati quodammodò dictionem & imaginem, non formalem, quasi in ipsa divina essentia formaliter & terminativè representetur, sed causalem, in quantum per actum visionis intellectus videntis rapitur & transformatur in DEUM.

Obijcies secundò autoritatem S. D. qui primò inf. q. 27. a. 1. dicit: quicumque intelligit ex hoc ipso, quod intelligit, procedit aliquid intra ipsum, quod est conceptio rei intellectæ ex vi intellectus proveniens, & ex ejus notitia procedens, quam quidem conceptionem vox significat, & dicitur verbum cordis significatum verbo oris. Ergo ex S. D. est de natura & essentia intellectiois producere verbum, adeoque etiam de ratione beatificæ visionis.

Secundò, q. 4. de Ver. a. 2. cùm dixisset: verbum est aliquid realiter progrediens ab altero, addit: quod universaliter verum est, de omni, quod à nobis intelligitur, sive per essentiam videatur, sive per similitudinem.

Respondet ad 1. cum communi Thomistarum sententia esse, quòd in omni natura intelligente detur verbi processio, quamvis non detur in omni supposito intelligente: ex hoc quippe rectè S. D. intulit contra Arianos, quòd cùm in DEO sit natura intelligens, etiam sit aliqua processio Verbi, ideòque hæc universalis propositio quicumque intelligit &c. est accipienda secundum distributionem accommodatam, ut vocant, non pro singulis generum, sed pro generibus singulorum.

Ad 2. quoque Resp. Sermonem esse de ordinaria cognitione, in qua etiam Angeli se per essentiam sive substantiam suam intelligentes tormentum verbum mentis.

Obijcies tertiò, Species expressa nihil aliud est, quàm formalis & vitalis assimilatio, atque unio cognoscentis cum cognito; sed omnis cognitio atque unio cognoscentis cum cognito, adeoque omnis cognitio est species expressa objecti, adeoque

que & visio est species expressa divina essentia. Minor probatur. Actus potentia formaliter & essentialiter assimilativa est assimilatio, siquidem potentia specificatur ab actu: sed intellectus est potentia formaliter assimilativa, quia est representativa, nec aliter representat, nisi in quantum cognoscens assimilat cognito, & quodammodo transformatur in objectum cognitum, unde Phil. 3. de an. te. 7. inquit, quod omnis cognitio fit per assimilativam cognoscens ad cognitum.

10. Confirmatur primo. Ipsa visio corporea objecti est species & similitudo ipsius: ergo etiam visio incorporea & intellectualis; utraque enim est actus potentia representativa.

11. Confirmatur secundo. Visio divina essentia est per se ipsam formaliter vera: ergo per se ipsam est formaliter similis divina essentia. Consequentia probatur: veritas est conformitas actus cum objecto, sed conformitas est similitudo: ergo formalis veritas actus est ipsius formalis similitudo cum objecto. Cum ergo visio sit formaliter vera, etiam formaliter similis essentia visae.

12. Confirmatur tertio. Verbum est signum productum ad manifestandam rem cognitam, sed hoc fit visio: ergo visio ipsa est verbum.

13. Respondet negando minorem, & dico, essentialem conceptum cognitionis esse, ad objectum suo modo praesens vitaliter intendere & attendere, in quo consistit representatio potentia cognoscitiva. Cumque sola divina essentia, tanquam suum intelligere & intelligi, ac proinde per essentiam intelligibilis & intellecta in actu, possit se ipsam per modum termini intelligibilis & intellecti sistere intelligibiliter praesente intra intellectum, idcirco representatio intellectus, quae fit in beata visione, consistit in sola contemplativa intentione, seu attentione ad illam divinam essentiam seu terminum intellectualem: qua attentione & adhaerentia intellectus totus absorptus & affixus in DEO, quodammodo in ipsum transformatur & deificatur: in aliis vero cognitionibus, ubi objectum cognitum non est suum intelligere, ipse intellectus sub cognitione conatur ad efformandum sibi terminum intellectualem, quem alius intra se & in esse cognito non haberet praesentem: Itaque vis representativa intellectus consistit in vitaliter terminando objectum praesens, quod fit vel in illud simpliciter intuitu, ut jam sufficienter praesens, in & attendendo, vel si se ipso non sit sufficienter praesens, ipsius imaginem in se efformando: sicut enim intellectus agens in homine vim habet efformandi species impressas, quando objectum non aliter fieri potest praesens in actu primo: sic intellectus patiens vim habet efformandi sibi speciem expressam, quando objectum aliter non potest fieri praesens & intellectum in actu secundo.

14. Ad 1. Confirm. nego antec. est enim attentio ad objectum externum per vitalem refractionem specierum & radiorum visualium in pupillam transmissorum.

15. Ad 2. nego consequ. Ad cujus probationem distinguo majorem: Veritas est conformitas actus cum objecto vel per modum imaginis, vel per modum signi concedo: tantum per modum imaginis, nego maj. sed conformitas est similitudo, quae est conformitas imaginis, conc. conformitas signi

cum re significata nego min. & consequ. Sensus est, quod actus visionis se habet per modum cuiusdam perpetui iudicii & affirmationis, quae intellectui beati in fixissima contemplatione exercite enuntiat, significat & gustandum exhibet, DEUM sibi esse omnia in omnibus, absque hoc, quod in se formalia divinitatis praedicata intellectui contuenda objiciat: hoc autem est esse conformem per modum signi, sicuti vocalis propositio, quae dicit objectum esse quod est, est vera & conformis objecto, sine similitudine, quia est conformis per modum signi, non per modum imaginis.

Ad 3. Confirm. quae precedentem responsio- nem impugnat Resp. Verbum mentale est signum productum ad manifestandam rem cognitam terminativè, & per modum imaginis conc. quomodoque & vitaliter tantum, nego. Nos autem in priori sensu disputamus; unde si contendas, etiam hunc actum esse verbum, vel dictionem, quo aliquid quomodocumque iudicatur, apprehenditur, intimatur: erit questio de nomine: nec enim repugno, quin visio beata, quatenus est iudicium quoddam exercitum de infinita DEI bonitate & sic practice determinativa voluntatis ad amorem fructivum, quaedam dictio, vel verbum vitaliter, hoc est per modum tendentiae apprehendens & gustantis, quam bonus sit Dominus, non verò terminativè, seu per modum objecti terminantis & instar imaginis contuendum praesentis, dici possit.

§ IV.
Corollaria.

Inferes ex dictis primo. Visionem beatam in sensu strictiori & proprio non esse dictionem. Dicitio enim proprie est intellectio productiva verbi terminantis cognitionem: sed ex dictis constat per visionem beatam non produci verbum, ergo.

Inferes secundo. Essentiam divinam tamen intrinsece terminet cognitionem tanquam objectum intellectum in actu secundo: idcirco expleat munus speciei expressae, non tamen proprie loquendo dici posse verbum Beatorum: quia verbum praeter rationem termini intellectualis dicit etiam processionem à dicente, hoc est intelligente, à quo exprimitur, quod de essentia divina dici non potest. Ideo secunda Persona in Divinis dicitur Verbum & imago: quia à Patre aeterno per cognitionem & in naturae similitudinem formaliter procedit.

Inferes tertio. Quamvis Angeli substantia respectu propriae cognitionis obeat munus speciei impressae, non tamen posse habere rationem verbi & speciei expressae; quia sicuti Angelus non est suum intelligere, ita neque est suum intelligi, vel intellectum in actu: unde sicuti intelligere ipse est accidentale, ita terminus quoque intellectio- nis debet esse accidentalis.

Inferes quarto. Omnem intellectio- nem creatam, excepta beatifica visione, simul esse dictionem (ubi dicitio ratione distinguitur ab intellectu, cui superaddit habitudinem ad verbum, tanquam signum manifestativum objecti) quia in omni alia verbum producit. Dixi creatam, quia increata & essentialis DEI intellectio non producit verbum, sed notionalis tantum, de qua in tractatu de Trinitate.

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. 1.

L

DISPU.